

Erasmus Programına Katılan Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Karabük Üniversitesi Örneği

The Problems Faced by Students Participating in the Erasmus Program and Their Proposed Solutions: Karabük University Sample

Elif AÇIKGÖZ¹, Eda ÇATIKOĞLU², Gizem HEPHEP³, Ömriye KARACA⁴

^{1,2,3,4}Karabük Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu Karabük, Türkiye

ORCID

E.A.: 0000-0002-2816-1346

E.Ç.: 0000-0001-9050-3522

G.H.:0000-0003-2775-4235

Ö.K.:0000-0002-4009-7105

Corresponding Author:

Elif AÇIKGÖZ

Email:

eelif.ackgz06@gmail.tr

Citation: Şenol, S., Barlas, B. ve Özdemir, Y. H. (2020). Türkiye’de meslek hastalıkları ve tersaneler. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10 (1): 161-181

Submitted: 24.12.2019

Accepted: 12.03.2020

Özet

Bu araştırmada, Erasmus Değişim Programı’na katılan ve lisans öğreniminin belirli bir dönemini yurt dışında geçiren öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde planlanan bu çalışmaya, Karabük Üniversitesi’nde herhangi bir lisans programına kayıtlı olup bu sürede Erasmus Değişim Programı ile belirli bir dönem yurt dışında öğrenim görmüş olan toplam 12 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme birlikte kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırma grubu tarafından oluşturulan yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmış ve toplanan veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma an itibarıyla verilerin toplanması aşamasındadır. Veriler toplandıktan sonra içerik analizi kullanılarak analiz edilecek ve tema ve kodlara ulaşılabilecektir. Araştırma sonuçları ilgili alan yazınla ilişkili bir biçimde tartışma konusu edilecek ve bazı öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erasmus Değişim Programı, Nitel Araştırma, Fenomenoloji.

Abstract

This study investigates the problems faced by undergraduate students participating in the Erasmus Exchange Program and studying abroad for a semester or a year as well as their proposed solutions to these problems. A total of 12 participants from Karabük University took part in the study, which was conducted by using both qualitative and phenomenological methods. Criterion sampling and maximum variation were simultaneously applied to determine the participants of the study. Research data were gathered through semi-structured interviews formed by the research group, and the cumulative data were analyzed by means of the content analysis method. The research is currently at the stage of data accumulation. After the data are gathered, they will be analyzed by content analysis. Then, themes and codes will be identified. The results of this study will be discussed in association with the relevant literature and some suggestions will be offered.

Keywords: Erasmus Exchange Program, Qualitative Research, Phenomenology.

1. GİRİŞ

Geçmiş zamanlardan günümüze kadar ki süreçte insanlar eğitim gayesiyle bir yerlerden başka bir yerlere seyahat etmişlerdir. Teknolojik alanla yaşanan gelişmeler, ülkeler arasındaki ilişkiler, ulaşım vb. alanlardaki gelişmeler eğitim gayesiyle yapılan seyahatlerin artmasına neden olmuş ve gerek ulusal gerekse uluslararası kuruluşlar eğitim alanındaki eksiklik ve çelişkileri ortadan kaldırmak amacıyla çeşitli programlar geliştirmişlerdir. Geliştirilen çeşitli programlardan bir tanesi olan Erasmus programı, yükseköğretim kurumlarının işbirliği ile öğrenci ve akademisyenlerin belirli bir süre içerisinde farklı ülkelerde ve farklı kuruluşlarda tecrübe kazanmasına teşvik eden Avrupa Birliği projesidir (European Commission, 2020).

Erasmus programının başarılı olması ile programın tanınırlığının artması nedeniyle 2014-2020 seneleri arasında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen bütün programların adı Erasmus + adı altında birleşmiştir (Ulusal Ajans, 2018a). Bu programın adının Erasmus+ olmasında temel faktör, daha önce uygulanan Erasmus programının Avrupa işbirliği ve yurtdışı eğitimi ile bütünleşmesinin yanında kitleler tarafından daha çok bilinmesi de etkili olmuştur (Ulusal Ajans, 2018b).

Erasmus+ programı 1 Ocak 2014 tarihinde hayata geçirilen; eğitim, gençlik ve spor alanlarında değişik yaş aralıkları ve ulaşılmak istenen gruplara uygun destekler barındıran kapsamlı bir programın genel adıdır. Bu programın içeriğinde, daha önce uygulanan programlardaki gibi okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve genç bireylere hitap eden destekler ve spor faaliyetlerine maddi imkânlar verilmektedir. 2014-2020 yıllarında faaliyet gösteren Erasmus+, bireylerin yaş ve eğitim geçmişleri dikkate alınmadan iş imkânlarını genişletebilmek, yeni beceriler edindirebilmek ve bireylerin kendilerini geliştirebilen olanaklarını arttırmak hedeflenmiştir. Erasmus+ programından yükseköğretimde faydalanabilen ülkeler Avrupa'daki ülkelerde ya da başka bir ülkedeki yükseköğretim kurumlarında eğitim görebilir ya da ders verebilir. Bu nedenle Erasmus+ Programı, Avrupa ülkelerini yükseköğretime teşvik etmekte ve bununla birlikte diğer ülkelerde de yükseköğretime daha iyi bir seviyeye taşımak için uygun bir ortam yaratmaktadır (Ulusal Ajans, 2018b). Program kapsamında katılımcıların genellikle gündelik hayata uyum konusunda çok fazla sorun yaşamadıklarını ama önemli ölçüde dil problemi, ekonomik imkânların yetersizliği, kültürel ve beslenme gibi bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla Erasmus Programının uygulanması sürecinde öğrencilerin yaşadıkları sorunların saptanması ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesinde bir örnek teşkil etmesi nedeniyledir.

2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ERASMUS PROGRAMI

Erasmus Avrupa'daki yükseköğretim kurumlarının işbirliği içinde çalışmalarına katkı sağlamak üzere Avrupa Komisyonu burs destek programı olarak ortaya çıkmıştır. Erasmus 1976 yılında eğitim alanında faaliyet programı düzenlendikten sonra belirlenen ülkelerde uygulamaya koyulmuştur. 1 Temmuz 1987 ve 30 Haziran 1990 tarihleri arasında bu programın ilk basamağı, daha sonra da 1990'dan 1995 yılına kadar beş yıl sürmüş olan ikinci basamağı uygulanmıştır. Erasmus programı, 1995'ten sonra Avrupa Birliği eğitim programları sınırlarına alınmıştır (Süngü ve Bayrakçı, 2010).

Türkiye Erasmus programına 2004 yılında dâhil olmuştur. Türkiye'nin Erasmus programına katılımı fazlasıyla etkin olmasıyla birlikte, zamanla da bu katılım çoğalmaktadır. Türkiye'de 2004-2005 yıllarında Erasmus programı kapsamında yurtdışına 1142 öğrenci gitmişken, 2010-2011 yıllarında 10.095 öğrenci gitmiştir (Erasmus Programı Hareketlilik Faaliyeti İstatistikleri 2010-2011, s.24). 2011 istatistik verilerine göre Türkiye'den 129 yükseköğretim kurumu Erasmus programına katılmaktadır (Erasmus Programı Hareketlilik Faaliyeti İstatistikleri, 2010-2011).

Türk öğrencilerin Erasmus öğrenci değişim programından yararlanarak Avrupa'nın farklı bölgelerinde dönem dönem öğrenim görmeleri için üniversitenin belirlemiş olduğu kriterlere uyması gerekmektedir. Bu kriterler, İngilizce okuma, anlama, konuşma ve yazım yazma yetilerinin ileri seviyede olması koşuludur. İngilizce dil seviyelerinin yanında yurt dışına gidecek öğrenciler gidecekleri toplumun kültürüne kolayca uyum sağlayabilen, dışa dönük ve sosyal bireyler olmaları hususunda özen gösterilmektedir. Bu kriterlere uygun olarak giden öğrencilerin seçilmiş öğrenciler olduğunu dile getirmek mümkündür (Bozkaya ve Aydın, 2010).

3. TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA BOLOGNA SÜRECİ

Bologna süreci resmi olarak 1999 yılında 29 tane Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu bakanları tarafından bildirinin imzalanması ile başlamıştır. Bildirinin amacı Uluslararası öğrenci ve öğretim elemanlarının hareketliliğini ve bu yönde artışı sağlayabilmektir. Türkiye ise bu sürece 2001 Prag toplantısında katılmıştır. Sonrasında da sürecin başlaması çok hızlı bir şekilde olmuştur. Üniversiteler harekete geçmiş ve üniversiteler de AB koordinatörlükleri, program birimleri ve Erasmus merkezleri kurulmuştur(Korkut ve Mızıkacı,2008).

Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Sorumluları 1998 yılında Sorbonne'da bir araya geldiklerinde Avrupa yükseköğretim alanı fikri sunulmuştur.1999'da 29 Avrupa ülkesi yükseköğretimde yer alan bakanların Bologna'da bir araya gelip Avrupa'da ortak yükseköğretim alanı oluşturma amacıyla Bologna Bildirisini imzalamalarıyla resmi bir şekilde Bologna Sürecine geçilmiştir. Sürecin temelinde 2010 senesine dek Avrupa Yüksek Alanı (AYA) oluşturulmasıdır. Avrupa'nın yükseköğretimdeki rolü ve etkinliğini arttırmak amacıyla öğrenciler ve öğretim sorumlularının hareketliliğini arttırmak, Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) uygulamak, kolayca anlaşılır ve birbiriyle kıyaslanabilir yükseköğretim diploma veya dereceleri oluşturma, yükseköğretim kalite güvencesi sistemleri ağı oluşturulması ve yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Yükseköğretim içerisinde lisans ve yüksek lisans olarak iki aşamalı(sonradan doktora programının da eklenmesiyle üç aşamalı) derece sistemi uygulaması kararı verilmiştir. Sonraki senelerde bir araya gelen bakanlar toplantılarında hayat boyu öğrenime teşvik edilmesi, öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının işleyişe aktif katılımın sağlanması, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın çekici hale getirilmesi, Avrupa kalite güvencesi sisteminin kurularak ve Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi uygulamalarının da başlatılması ile Bologna Sürecine dâhil olmuştur (Çelik,2012).

Türkiye ise bu sürece 2001 Prag toplantısında katılmıştır. Hemen ardından da sürecin başlaması çok hızlı bir şekilde olmuştur. Üniversiteler harekete geçmiş ve beraberinde üniversitelerde AB koordinatörlükleri, program birimleri ve Erasmus merkezleri kurulmuştur (Özdem, 2013). Bologna Süreci Türkiye'de resmi belgelerde yükseköğretim programının kalitesinin olumlu yönde seyretmesi açısından bir avantaj olarak tanımlanmıştır (YÖK, 2010). Türkiye'de yükseköğretimin gelişmesi, ilerlemesi ve kalitesinin artması amacıyla önemli bir fırsat olarak karşımıza çıkmakta ve amaçları doğrultusunda ele alınmaktadır.

4. TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ POLİTİKASI

Türkiye'de yükseköğretim adına birçok ataklar yapılmaktadır. Yükseköğretime erişim ve okullaşma oranlarındaki artışla bir atak yaşanmış ve devam etmektedir. Bunlara paralel, yükseköğretim programlarında uluslararası ihmal edilmemeleri sağlıklı şekilde büyümesi gerekmektedir. Uluslararası nitelikli lisansüstü öğrenciler yükseköğretim programlarına ve bilimsel araştırmalara önemli faktörler sağlamakta aynı zamanda uluslararası alanda, sadece birbirleriyle olan sürtüşmelerin rekabeti arttırmakta ve ekonomik fayda sağlanması açısından önemli değildir. Kampüs içinde uluslararası öğrencinin yer alması doğrudan bir şekilde sunulan eğitimin şeklini niteliğini etkilemenin yanı sıra kültürlerarası etkileşimin, iletişimin ve kültürel aktarımın artmasına olanak sağlar. Uluslararası öğrenci hareketliliği kapsamında yükseköğretim

kurumlarının bilimsel tetkikleri sınırlama gücüne mühim katkılar sağlamakta ve uluslararası çekişmeyi arttırmaktadır. Bir yerleşke içerisinde uluslararası öğrenci ve öğretim sorumlusunun yer alması, dolaysız şekilde sunulan eğitim şeklinin ve değerini etkilemektedir bunun yanı sıra kültürlerarası etkileşimin, karşılıklı konuşmanın geliştirilmesine olanak sağlanmaktadır (Özer, 2012).

Türkiye’de gün geçtikçe gelişen dış politika içerisinde dünyanın her yerinde olmayı hedefleyen bir ülke olarak birçok alanda olumlu yönde sonuçlara ulaşmaya başlanmıştır. Bölgesel ve küresel ölçekte başarılarını arttırdıkça başka ülkelerin ilgisi fark edilmektedir (Polat,2012). Türkiye’de etkin uluslararası öğrenci politikası geliştirilebilmesi üstüne birçok faktör etkili olmaktadır: etkili tanıtım faaliyetleri, akademik yönden başarılı öğrencilerin seçimi, kaliteli bir eğitim ortamı ve sürecinin oluşturulması gibi sıralanabilecek faktör ve bu etmenlerden sadece bir kaç örneğidir. Öğrencilerin Türkiye’de öğrenim görme amaç ve beklentileri, mezuniyet sonrası kariyer planları, eğitim aşamasında başarılı bir şekilde tamamlanmasını tetikleyen faktörlerdendir.

5. ERASMUS’ UN GÜÇLÜ YÖNLERİ

Uluslararasılarla birlikte farklı ülke, dil, din, ırktan gelen kişilerin birbirleri ile etkileşimleri zamanla çoğalmakta ve kültürlerarası iletişim üzerinde durulması gereken bir olgu olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca Yükseköğretim Kurulu (2010), Erasmus ile farklı kültürlerle iç içe yaşama algısına sahip bir toplum meydana getirmek ve toplumda zen fobinin (yabancı düşmanlığı) önüne geçilmesini hedeflemektedir.

Erasmus programı ile birlikte kültürler arası etkileşim ve bütünleşme hız kazanırken aynı zamanda programa katılan öğrencilerin hem kendilerini hem de kültürlerini tanımaları, daha girişken, cesaretli olmalarına ve kendilerine duydukları özgüvenin artmasına büyük katkısı olmaktadır. Programın öğrenciye katkılarını kısaca sıralayacak olursak; bireysel, akademik, sosyal, dil becerisi ve kültürel anlamda bireylere pek çok katkısı bulunmaktadır (Özdem, 2013).

Kültür; insan toplumuna özgü sözlü iletiler ve iletişimi sağlayan sözsüz işaretlerle, bunların yorumları ve onlara yüklenen anlamlar gibi yapıtaşlarından oluşur (Kartarı,1999). Yapıtaşları toplumun dokularını oluşturan ve toplumların kültürel dokusunu birbirinden farklı kılan çeşitli iletişim yolları ile nesilden nesille geçerek aynı kültürü yaşayan bireyler içerisinde ortak değerler paylaşmasına ve üretmesine olanak sağlar. Bu da her kültürün özgün değer yargılarının, yaptırımlarının, önyargılarının, olayları anlamlandırmasının, kendine has gelenek ve göreneklerinin, inanışlarının ve alışkanlıklarının oluşmasını sağlar (Güvenç,1997).

Kültürün yaşanılan ortamın içinde şekillendiği diğer bireylerle etkileşim kurdukları toplumun kültürünü hem oluşturduğu hem de değiştirdiği söylenebilir. Kültür sadece konuşulan dil ve semboller değildir. Bu semboller devamlı bir süreçte yorumlanması gereken bir kavramdır. Kültür ve iletişim birbirine bir bağ ile bağlandığından kültür iletişimden ayrı düşünülemez (Erdoğan ve Alemdar, 2005). Aynı kültürden olmayan bireylerde benzer kültürün bireyleri arasında olduğundan insanların birbirine duygu, düşünce ve bilgileri farklı semboller yoluyla ilettikleri bir süreçtir. Bireylerin farklı kültürlerden gelmesi farklı dünya görüşlerine, değerlerine, normlarına, davranış biçimlerine sahip oldukları anlamındadır (Güvenç, 1997).

6. ERASMUS İLE İLGİLİ ALAN YAZIN ÇALIŞMALARI

Erasmus Programının ne kadar etkili ve işlevsel olduğunun bilimsel araştırmalarla incelenmesi ve konuyla bağlantılı araştırma bulgularının meydana çıkarılması gerekmektedir. Konuyla ilgili alın yazın incelendiğinde, konuya ilişkin birçok uygulamalı araştırmanın gerçekleştirildiği görülmektedir. Örneğin, Demir ve Demir (2009) yaptığı çalışmada, katılımcıların genellikle gündelik hayata uyum konusunda çok fazla sorun yaşamadıklarını ama önemli ölçüde

dil problemi yaşadıklarını tespit etmiştir. Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene (2007) yaptıkları çalışmada ise her dört veya beş katılımcıdan bir tanesinin gittikleri üniversiteye adaptasyonlarında, öğrenimlerini devam ettirmek için yeterli olan finansal kaynağa sahip olma veya öğrenci işleri hizmetinden faydalanma hususunda beklentilerini karşılamayan olaylarla karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Dinçer, Aslan ve Bayraktar (2017) yaptıkları çalışmada yurtdışına giden katılımcıların karşılaştıkları sorunları incelediklerinde en önemli sorunun dil düzeyleri olduğunu daha sonra bunu derslerin kabulünün takip ettiğini ardından bürokratik süreçler ve iletişim konularında yaşadıkları sorunların takip ettiğini ortaya koymuşlardır. Uysal ve Şahin'in (2008) Erasmus Programı ile ilgili yaptıkları çalışmalarında, Erasmus Programının öğretmen adaylarının kişilik gelişimlerine, iletişim kurabilme yetilerine ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Hemen hemen benzer verilere ulaşan Önder ve Balcı (2010), yaptıkları çalışmada Erasmus Programının öğrencilerin yabancı dillerini geliştirmelerine, önyargılarını fark etmelerine, iletişim becerilerini geliştirip kendini daha iyi anlatarak arkadaşlıklar kurmalarına faydalı olduğu belirtilmektedir.

Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde Türk Erasmus öğrencilerinin yurt dışında kaldıkları süreç boyunca kendilerini birçok yönden geliştirdikleri, yabancı dil becerileri ve akademik yönden ilerledikleri, sosyal ve kültürel anlamda ön yargılarından uzaklaştıkları ve hoşgörü düzeylerinin artması gibi birçok olumlu kazanımları da beraberinde getirdiğini göstermektedir. Türkiye şartlarında değerlendirildiğinde öğrencinin gelecekte iş imkânlarının oluşması açısından da Erasmus programı son derece yararlı bir adım olabilmektedir (Mutlu, 2013). Örneğin yurtdışına giden öğrencinin akademik uyumlarına bakıldığında ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun gittikleri üniversitede aldıkları dersleri başarılı bir şekilde tamamladıkları ve Türkiye'ye döndüklerindeyse dönem ve yıl kaybı yaşamadıkları yönündedir. Alan yazında incelendiğinde ise konuyla ilgili yapılan bir çalışmada bu görüşü destekler niteliktedir. Türk Erasmus öğrencileri üzerine yapılan çalışmada 730 öğrenciden 510 (%69,9) tanesinin yurtdışında okuduğu derslerin Türkiye'de tanınmasında yani denkliğinde bir sorun yaşamadığı ancak 180 (%24,7) öğrencinin yurtdışında okuduğu derslerden en az birinin Türkiye'de tanınmadığı anlaşılmıştır (Ünal ve Özdemir, 2013). Dolayısıyla Erasmus Programı sürecinde öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin programa katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda belirlenmesi önem teşkil etmektedir. Erasmus Programının uygulanması sürecinde öğrencilerin yaşadıkları sorunların saptanması ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesi Erasmus Programının daha keyifli ve daha başarılı bir şekilde yürütülmesini sağlayabilir. Bu çalışmanın amacı, Erasmus Değişim Programı ile eğitim sürelerinin bir kısmını yurtdışında geçiren Karabük Üniversitesi öğrencilerinin gittikleri ülkelerde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri belirlenerek Erasmus Programı kapsamına ilişkin karar verici merciler için veri kaynağı niteliği taşıması ve az sayıda olan araştırma bulgularının mevcut olduğu alana katkı sağlamasıdır.

7. YÖNTEM

7.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji deseni farkında olduğumuz fakat hakkında detaylı bir fikir yürütemediğimiz olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada 2018-2019 akademik yılı itibarıyla Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören ve Erasmus programına katılan 12 öğrencinin Erasmus programı sürecinde edindikleri tecrübeleri nasıl yorumladıkları üzerinde çalışıldığından fenomenolojik desen kullanılmıştır. Bu nedenle Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara karşı geliştirdikleri çözüm önerileri kendi ifadeleri ile ele alınmaya çalışılmıştır.

7.2. Katılımcılar

Bu çalışma 2018-2019 akademik yılı boyunca Karabük Üniversitesinde öğrenim gören toplam 12 öğrenci ile yürütülmüştür. Katılımcıların belirlenmesinde sırasıyla amaç ve örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemedeki temel düşünce önceden belirlenen birçok ölçütü kapsayan durumların tamamının çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Maksimum çeşitlilik örnekleme ise nispi olarak küçük bir örneklem meydana getirmek ve bu örnekleme ortaya konulan soruna taraf olabilecek katılımcıların çeşitliliğini maksimum ölçüde aktarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu çalışmaya ilk olarak katılım koşullarının belirlenmesi ile başlanmıştır. Bu çalışmaya katılmak için gereken koşul, Karabük Üniversitesi'nde herhangi bir lisans programına kaydının olması ve bu sırada Erasmus Değişim Programına bağlı olarak öğrenim süresinin belli bir dönemini yurt dışında geçirmiş olmalarıdır. Çalışmaya dâhil olan katılımcıların olabildiğince farklı lisans programlarına kayıtlı olmaları ve Erasmus Değişim Programı ile farklı ülkelerde bulunmalarına dikkat edilerek maksimum çeşitlilik örneklemesine bağlı olarak hareket edilmiştir.

7.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak çalışmacılar tarafından araştırmanın amaçlarına yönelik hazırlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ise sorular önceden hazırlanan aynı zamanda katılımcıya hareket ve düşünce serbestliği verilerek bireysel düşüncelerin köklerine inmemizi sağlayan görüşme formudur (Karasar, 2014). Form hazırlanmadan önce ilgili alan yazın titizlikle incelenmiş ve araştırma konusu ile ilgili yapılan çalışmalar taranmıştır.

7.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri katılımcılarla bire bir yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Her bir katılımcıyla görüşme yapılacak yer ve saati kararlaştırmak için ön görüşme planlanmıştır. Ön görüşmeler yapıldığı sırada katılımcılar çalışmanın amaçları hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce her katılımcıya, çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve istemedikleri takdirde görüşmeye başlanmayacağı belirtilmiştir. Ayrıca katılımcılara görüşme sorularını istedikleri gibi cevaplamada özgür oldukları ve diledikleri zaman görüşmeyi bitirebilecekleri hatırlatılmıştır.

7.5. Verilerin Analizi

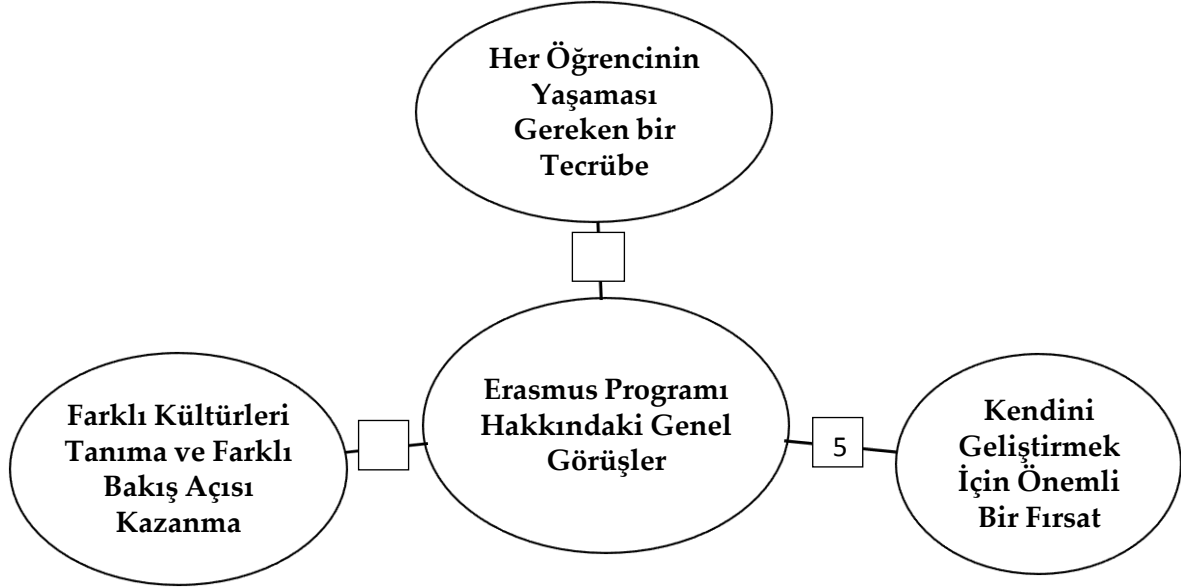
Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analiz yaklaşımı kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç elde edilen verileri açıklayabilecek kodlara ve temalara ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

8. BULGULAR

Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda yapılan içerik analizi ile araştırma bulguları beş alt boyutta toplanmıştır. Bunlar; 'Erasmus programı hakkındaki genel görüşler', 'Erasmus programında yaşanan sorunlar', 'Erasmus programında yaşanan sorunlara çözüm önerileri', 'Erasmus programının daha faydalı olması için öneriler' ve 'Erasmus programının akademik hayata katkısıdır. Çalışmanın bulgular bölümü raporlaştırılırken katılımcıların her soruyla ilgili düşünceleri, kodlamalar şeklinde birleştirilmiş ve kodlamalardan hareket ederek oluşturulan kategoriler arasındaki ilişki şekiller halinde gösterilmiştir. Her bir durum ile ilgili olan kategoriler ve o kategorileri oluşturan kodlamalar katılımcıların düşüncelerinden aynen alıntılar yapılarak sunulmuştur. Aynen alıntılanarak yapılan sunumlarda katılımcılara kodlar (K1-K10 vb.) verilmiştir.

Tema 1: Erasmus Programı Hakkındaki Genel Görüşler

Katılımcıların 'Erasmus Programı Hakkındaki Genel Görüşler' durumuna ilişkin ifade ettikleri düşünceleri ve bunların ifade sıklıkları Şekil 1'de gösterilmiştir. Şekil 1'de görüşmecilerin Erasmus programı hakkındaki genel görüşleri toplam üç başlık altından toplanmıştır. Bu başlıklarda katılımcılar Erasmus programı hakkındaki genel görüşlerini 'Her öğrencinin yaşaması gereken bir tecrübe', 'Kendini geliştirmek için önemli bir fırsat' ve 'Farklı kültürleri tanıma ve farklı bakış açısı kazanma' olarak belirtmişlerdir.

Şekil 1. Erasmus Programı Hakkındaki Genel Görüşler'e İlişkin Katılımcı Düşünceleri ve İfade Sıklıkları

Her Öğrencinin Yaşaması Gereken Bir Tecrübe

Katılımcıların bir kısmının Erasmus programı hakkındaki genel görüşleri her öğrencinin yaşaması gereken bir tecrübe olduğu yönündedir. Bu durum katılımcıların; 'Erasmus programı her öğrencinin yaşaması gereken bir tecrübedir.' (K1) ve 'Erasmus programı bana göre her öğrencinin kesinlikle katılması gereken bir değişim programıdır.' (K5) şeklindeki ifadeleri ile genel anlamda özetlenmektedir. Bu ifadeler ile katılımcıların Erasmus programı hakkındaki genel görüşlerinin mutlaka her öğrencinin bu tecrübeyi yaşaması gerektiği noktasında birleşmiştir.

Kendini Geliştirmek İçin Önemli Bir Fırsat

Katılımcıların büyük bir kısmının Erasmus programı hakkındaki genel görüşleri kendini geliştirmek için önemli bir fırsat olduğu kanaatinde. Bu durum katılımcıların; 'Kesinlikle fırsatını yakalayan her öğrenci Erasmus yapmalı, kendini geliştirmeli. Her işin il basamağı zaten kendini geliştirmektir ve Erasmus programı bunun için biçilmiş kaftan.' (K6) ve 'İngilizceyi geliştirmeme katkısı oldu. Pratik kazandım. İnsanın düşüncelerini geliştiriyor, özgürlük anlamında çok şey katıyor, özgüvenini geliştiriyor.' (K11) ve 'Birçok farklı kültürden insanlarla tanışıyorsun. Erasmus' un sitesinde görmüştüm Erasmus programı İngilizce geliştirmek için bir eğitim değildir yazıyordu. Evet, ama sonuçta yurtdışına çıkıyorsun ve konuşacağın insanlarla ortak dilin sadece İngilizce oluyor, Portekizce bilmeyince ortak dil İngilizce oluyor. En önemlisi konuşma pratiği kazanıyorsun, deneyim elde ediyorsun.' (K7) şeklindeki ifadeleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler ile Erasmus programı hakkındaki genel görüşlerin katılımcıların birçok yönden kendilerini geliştirdiği ve Erasmus sürecinin kendilerine birçok yönden katkı sağladığını düşündükleri şekilde yorumlanabilir.

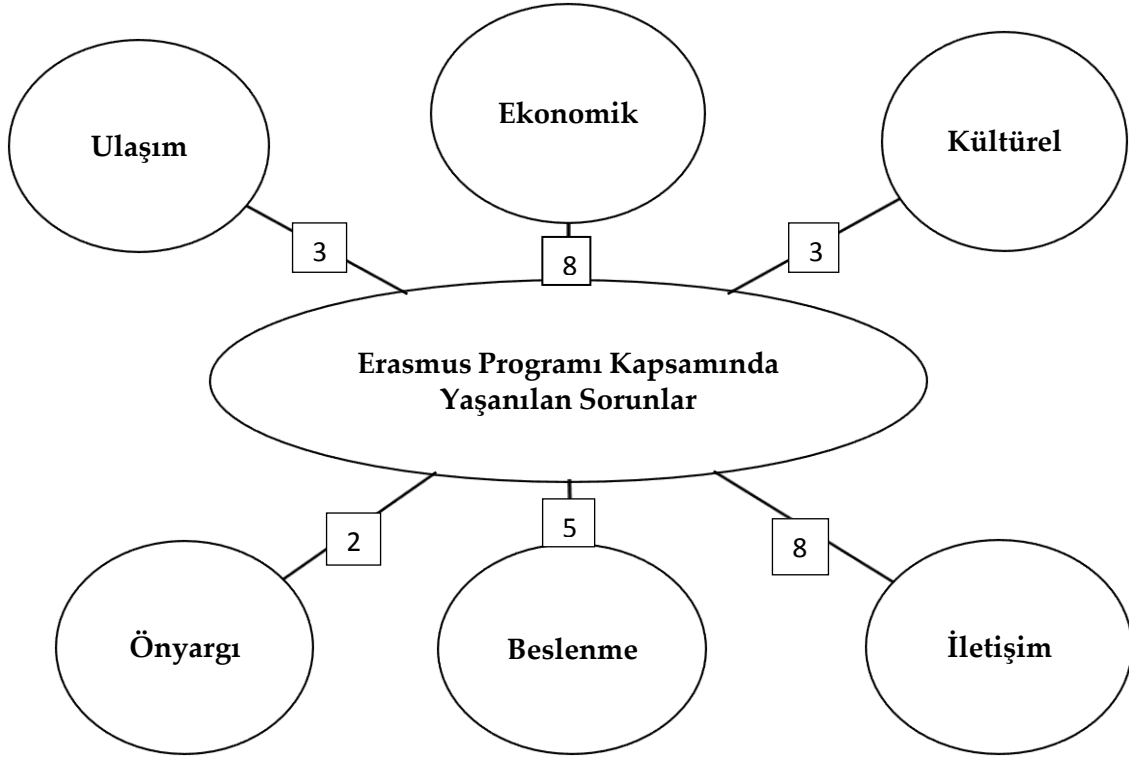

Farklı Kültürleri Tanıma ve Farklı Bakış Açısı Kazanma

Katılımcıların bir kısmının Erasmus programı hakkındaki genel görüşleri farklı kültürleri tanıma ve farklı bakış açısı kazanma olduğu yönündedir. Bu durum katılımcıların; *'...Erasmus programı hayata başka bir açıdan bakmamı sağladı. Farklı kültürden insanlarla tanıştım. Onların hayata nasıl bir pencereden baktığını gördüm.'* (K1) ve *'Farklı kültürleri merak eden herkes bu deneyimi yaşamalı, mükemmel olur. Aslında Erasmus bir süreç, sürece girince maddi ve manevi bir takım sıkıntılar yaşıyorsunuz ama farklı bir ülkeye gidip o kültürü görünce iyi ki geldim diyorsunuz, mutlaka meyvesini alıyorsunuz.'* (K3) şeklinde özetlenmiştir.

Tema 2: Erasmus Programı Kapsamında Yaşanılan Sorunlar

Katılımcıların 'Erasmus Programı Kapsamında Yaşanılan Sorunlar' durumuna ilişkin düşünceleri ve bunların ifade sıklıkları Şekil 2'de gösterilmiştir. Şekil 2'de katılımcıların Erasmus programı kapsamında yaşanan sorunlar altı başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklarda katılımcılar Erasmus kapsamında yaşadıkları sorunlarını, 'Ekonomik', 'İletişim', 'Kültürel', 'Önyargı', 'Ulaşım' ve 'Beslenme' olarak belirtmişlerdir.

Şekil 2. Erasmus Programı Kapsamında Yaşanılan Sorunlara İlişkin Katılımcı Düşünceleri ve İfade Sıklıkları

Ekonomik

Katılımcılarımızın büyük bir kısmı Erasmus programı kapsamında yaşanan sorunlar ile ilgili en büyük sorunun ekonomik sorunlar olduğu belirttiler. Bu durum katılımcıların; *'Letonlar Avrupa ülkesi olduğundan Euro kullanıyor ben gittiğimde 4.85 civarı olan Euro ülke ucuz olmasına rağmen arttığından hibem bana yetmedi. Gezilerimin çoğunu kendi cebimden karşıladım.'* (K3), *'Verilen hibe ucuna yetiyor gerçekten, mesela bir kıyafet almak o hibe ile lükse kaçıyor.'* (K5), *'Erasmus programı kapsamında yaşadığım en önemli problem sanırım hibe yetersizliğiydi. Ciddi anlamda her istediğiniz şeyi yapamıyorsunuz, paranızı sürekli ayarlamak zorundasınız, orada zaten marketler çok pahalı ve dolayısıyla her şeyin en uygununu almaya çalışıyorsunuz.'* (K6) ve *'Zor geçindik onu söyleyebilirim. Ben hibemi dört buçuk aya böldüm, plan yaptım, ona göre kendimi ayarladım. Eğer bütçe fazla olsaydı daha güzel olurdu, daha güzel beslenebilirdim, ben geldiğimde çok zayıflamıştım.'* (K12) şeklinde düşüncelerini ifade

etmişlerdir. Bu ifadeler ile Erasmus programı kapsamında katılımcıların ekonomik sorunlar yaşadıkları ve yaşadıkları bu sorunun temel sebebinin verilen hibenin yetersizliğinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Fakat başka bir katılımcı (K9) kodlu katılımcı bu konu hakkında '*Devletin verdiği hibenin yanında benim kendi birikmişimde vardı bu para bana çok rahat yetti hatta arttırabildim ve buraya geldiğimde telefon almıştım, çok gezmeyen biri için verilen hibe yeterli olur.*' şeklindeki düşüncesi ile karşıt bir görüş belirtmiştir.

Kültürel

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programı kapsamında kültürel sorunlar yaşadıklarını belirttiler. Bu durum katılımcıların '*Kültürel açıdan farklı olduğu için başlarda zorlandım. Yeme, içme, örf, adet ve gelenek olarak bizim kültürümüzden farklı olduğu için kültür şoku yaşıyor insan.*' (K8) ve '*En büyük problem kapalı olmamdı benim açımdan değil açıkçası oradaki insanların din olgusundan dolayı. Bakışlar vs. beni rahatsız etti sözlü bir şey olmadı kesinlikle duygusal açıdan etkilendim.*' (K3) şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Fakat bazı katılımcımız bu konu hakkında '*Kültür açısında yaşanabilecek en büyük sorun kişinin de yaşam tarzına bağlı olarak adaptasyondur ben bu konuda zorluk çekmedim.*' (K10) ve '*sorunlar yaşadım illaki ama çok yaşadığımı söyleyemem. Polonya'ya gittiğimde kültür şoku yaşamadım çünkü çok fazla heyecanlı ve meraklıydım. Hatta oradan Türkiye'ye geldiğimde bir şok yaşadım ülkemi de çok özledim tabi ki ama buraya geldiğimde afilladım biraz.*' (K7) şeklindeki düşünceleri ile karşıt görüşlerini belirtmişlerdir. Bu ifadeler ile katılımcıların Erasmus programı kapsamında gittikleri ülkelerde kültürel sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Bu sorunlarında Türkiye ile Erasmus programı ile gidilen ülkenin kültürlerinin ve inançlarının farklı olması gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca kişisel olarak etkilenmediğini belirten görüşmecilerin tam tersini dile getirmesi kültürün bireysel bir etkisi şeklinde yorumlanabilir.

İletişim

Katılımcılarımızın büyük bir kısmı Erasmus programı kapsamında iletişim açısından sorunlar yaşadıklarını belirttiler. Bu durum katılımcıların '*İletişim açısından Slovakların büyük bir çoğunluğu İngilizce bilmiyor bu sebeple sorun yaşamıştım, örneğin market alışverişi, yol sorma gibi konular biraz problem oluyordu benim için.*' (K1), '*İngilizce ana dilleri değildi, İngilizce seviyeleri kötüydü, hocaların ve öğrencilerin bile...*' (K4), '*İletişim olarak düşündüğümdeyse aynı bizim ülkemizdeki gibiydi. Ülkemizde nasıl hasan amca Ayşe teyze İngilizce ilmiyorsa orada bu yaş grubundaki insanlarda bilmiyordu. O yüzden sıkıntı yaşamamamız için bize gittikten bir ay sonra lehçe dersi verdiler. Oradaki danışman hocamız bile İngilizce hiç bilmiyordu.*' (K9) ve '*İletişim konusunda ilk başlarda dil sorunu yaşadım çünkü ilk kez İngilizceyi kullanıyordum fakat belli bir alt yapım olduğundan dolayı hızlı bir gelişme sağladım sonralardan hiç bir sıkıntım olmadı.*' (K10) şeklinde düşünceleri ile özetlenmiştir. Bu ifadeler ile Erasmus programı kapsamında yaşanan iletişim sorununun temel sebebinin yerel halkın ve akademisyenlerin ortak dil olan İngilizceyi konuşmamalarından kaynaklandığı şeklinde özetlenebilir.

Beslenme

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programı kapsamında yemek açısından sorun yaşadıklarını belirttiler. Bu durum katılımcıların '*Müslüman olduğumdan et yiyemiyordum helal kesim et bulmak sorundu. Bu yüzden yemek konusunda baya sıkıntı yaşadım.*' (K3), '*Orada markette her şey adet olarak satılıyor. Örneğin kabak alacaksın bir kabak iki kabak şeklinde alıyorsun. Ürünlerin çoğu domuz eti ağırlıklı. Ayakta beslenen bir millet hep fastfood tarzı besleniyorlar.*' (K8), '*Kapalı ve dinine çok bağlıysın sıkıntı yaşayabiliyorsun. Kendilerine çok bağlılar. İçkisiz yer bulmak zor. Domuz ve türevlerini içermeyen yiyecekler, et bulmak çok zor.*' (K4) ve '*Yemek konusunda özellikle sorun yaşadım. Yemek zevklerimiz pek uyuşmuyordu. Yurtta kalıyordum. Yemeğimizi kendimiz yapıyorduk.*' (K11) şeklinde düşünceleri ile özetlenmiştir. Fakat bu görüşlerin yanında '*Yemek kültürlerimiz falan çok farklı herhangi bir insan*

zorluk yaşayabilir ama bu benim için sorun olmadı çünkü ben herhangi bir kültüre çok bağımlıyım onun dışına çıkamam gibi kalıplara sahip olmadığım için problem yaşamadım.’ (K2) görüşü dikkat çekmiştir. Bu ifadeler ile Erasmus programı kapsamında yaşanan yemek sorunu kültürlerindeki yeme-içme farklılıklarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Önyargı

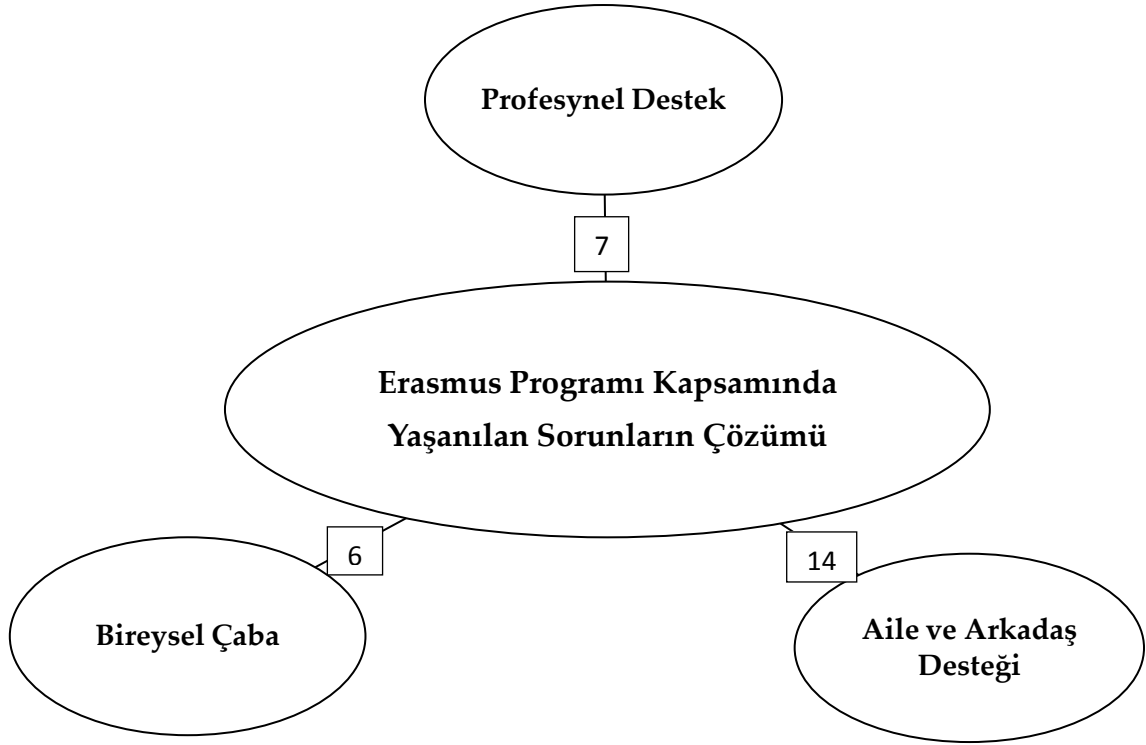
Katılımcılarımızın bir kişi Erasmus programı kapsamında önyargı açısından sorun yaşadığını belirtti. Bu durum katılımcıların ‘Orada Türk’sün, erkeksin ve esmerim bu yüzden orada direk göremeyecekleri bir tip olduğum için yabancı olduğumu ilk bakışta anlıyorlardı ve ön yargıyla yaklaşıyorlardı ve tanışma aşamasında Türk olduğumu söylediğimde önyargıları daha belirgin hale gelmeye başlıyordu. Bu açıdan çok zorlanmıştım ama o ön yargıyı bir süre sonra kırmayı başarabiliyorsun hatta oda arkadaşım bana ‘Bir Türk ile kalacaklarımı söylediklerinde böyle iyi biri olabileceğini hiç tahmin etmemiştim, benim Türklere karşı olan fikirlerimi değiştirdin.’ dedi bana.’ (K2) ve ‘Polonya da tesettürlü bir kız olarak dikkat çekiyordum. Hoş karşılandığım zamanlarda oldu. Selam verenler oldu. Dikkat çektiğim için merak ediyorlar ve farklı sorular soranlarda olmuştu. Türbanlı olduğum için tepki gösterenler, ırkçılık yapanlarda oldu.’ (K12) şeklinde düşünceleri ile özetlenmiştir. Bu ifadeler ile Erasmus programı kapsamında yaşanan önyargı sorunun kültürel farklılıktan kaynaklandığı ve zaman içerisinde iletişim ve etkileşim ile önyargı sorunun giderilebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Ulaşım

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programı kapsamında ulaşım açısından sorun yaşadıklarını belirttiler. Bu durum katılımcıların ‘Hibem yatınca ben direk uçak biletimi almıştım mesela çünkü uçak biletleri de çok pahalı, Benim gittiğim şehir de ulaşım çok kolaydı. Tramvayları, otobüsleri ve trenleri rahatlıkla kullanabiliyorduk ve bir yerden bir yere kolay bir şekilde gidebiliyorduk. Bize zaten öğrenci kartı vermişlerdi ve ulaşım araçlarını %50 indirimli kullanabiliyorduk. Bu sayede birçok şehri ve ülkeyi gezebilme şansım oldu.’ (K5), ‘Türkiye’den Polonya’ya ulaşımında aslında kolay denebilir. Direk uçuşlar pahalı oluyor ama insan biraz kendine güvenirse aktarmalı uçuşlarda daha uyguna gidebilir.’ (K6) ve ‘Ben Polonya’nın Krakow şehrine gittim orası en gelişmiş şehirlerden biri olduğu için ulaşım çok çok iyiydi. Tramvay, otobüs vs. her türlü ulaşım aracı vardı hatta bisiklet bile kiralayabiliyordum bu nedenle ulaşım konusunda hiç sıkıntı yaşamadım.’ (K2), şeklinde düşünceleri ile özetlenmiştir. Bu ifadeler ile Erasmus programı kapsamında yaşanan ulaşım sorunun görüşmecileri genel olarak Avrupa’da ki sistemli ve rahat ulaşım ağından dolayı çok fazla sorun yaşamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tema 3: Erasmus Programı Kapsamında Yaşanılan Sorunların Çözümü

Katılımcıların Erasmus programı kapsamında yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin belirttikleri düşünceler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 3’de gösterilmiştir. Şekil 3’de görüşmecilerin Erasmus programı kapsamında yaşanan sorunların çözümü hakkındaki düşünceleri 4 başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklarda katılımcılar Erasmus kapsamında yaşadıkları sorunların çözümünü hakkında ifade ettikleri düşüncelere göre ‘Bireysel Çaba’, ‘Arkadaş Desteği’, ‘Profesyonel Destek’ ve ‘Aile Desteği’ olarak belirlenmiştir.

Şekil 3. Erasmus Programı Kapsamında Yaşanılan Sorunların Çözümüne İlişkin Katılımcı Düşünceleri ve İfade Sıklıkları

Bireysel Çaba

Katılımcılarımızın büyük bir kısmı Erasmus programı kapsamında yaşadıkları sorunları bireysel çabaları ile çözmüşlerdir. Bu durum katılımcıların; *'Yaşadığım sorunlara kendim çözüm yolları buldum çünkü daha önce Amerika da yaşadığım bir deneyimim vardı ve bu deneyim bana çok fazla yol gösterdi.'* (K2) *'Yaşadığım sorunlara bulduğum çözüm yolları aslında yaşadığım soruna göre değişti diyebilirim. Kişisel problemlerimi kendim aşmaya çalıştım.'* (K5) şeklindeki düşüncelerinden yola çıkarak anlaşılmıştır. Bu ifadeler katılımcıların Erasmus programı kapsamında yaşadıklarını sorunları bireysel çabaları ile çözmeye çalıştıklarını ama aynı zamanda yaşanan sorunun türüne göre sorun ile başa çıkma çeşidinin değiştiği ve bu noktada deneyimlerin etkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

Aile ve Arkadaş Desteği

Katılımcılarımızın bir kısmı ise Erasmus programı kapsamında yaşadıkları sorunları aile desteği olarak çözüme kavuşturduklarını ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'Bireysel yaşadığım sorunları ise oraya alışma süreci gibi kendim çözmeye çalıştım, arkadaşlarım ve ailem çok destek oldu.'* (K1) ve *'Maddi konularda aile desteği aldım, çalışmayı da denedim. Yani hem aile desteği hem de bireysel olarak çözmeye çalıştım.'* (K10) şeklindeki ifadeleri ile netlik kazanmaktadır. Bu ifadeler katılımcıların Erasmus programı kapsamında yaşadıkları sorunların üstesinden gelmek de aile desteğine ihtiyaç duydukları ve bu desteğin onlar için önemli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılarımızın tamamının Erasmus programı kapsamında yaşanan sorunların arkadaş desteği ile üstesinden gelmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'Arkadaşlarımdan çok fazla yardım aldım. Örneğin İngilizce okuyan arkadaşlarım vardı onların İngilizcesi benden daha ileri düzeyde olduğu için onlardan yardım aldım.'* (K8), *'Orada yaşadığım duygusal problemlerimi de arkadaşlarımdan desteği ile çözmeye çalıştım. Çünkü orada ailen arkadaşların oluyor.'* (K12), *'En büyük desteği sınıf arkadaşımla gittiğim için o gösterdi. Kapalı olmamdan kaynaklanan kültürel anlamdaki problemden dolayı bunu*

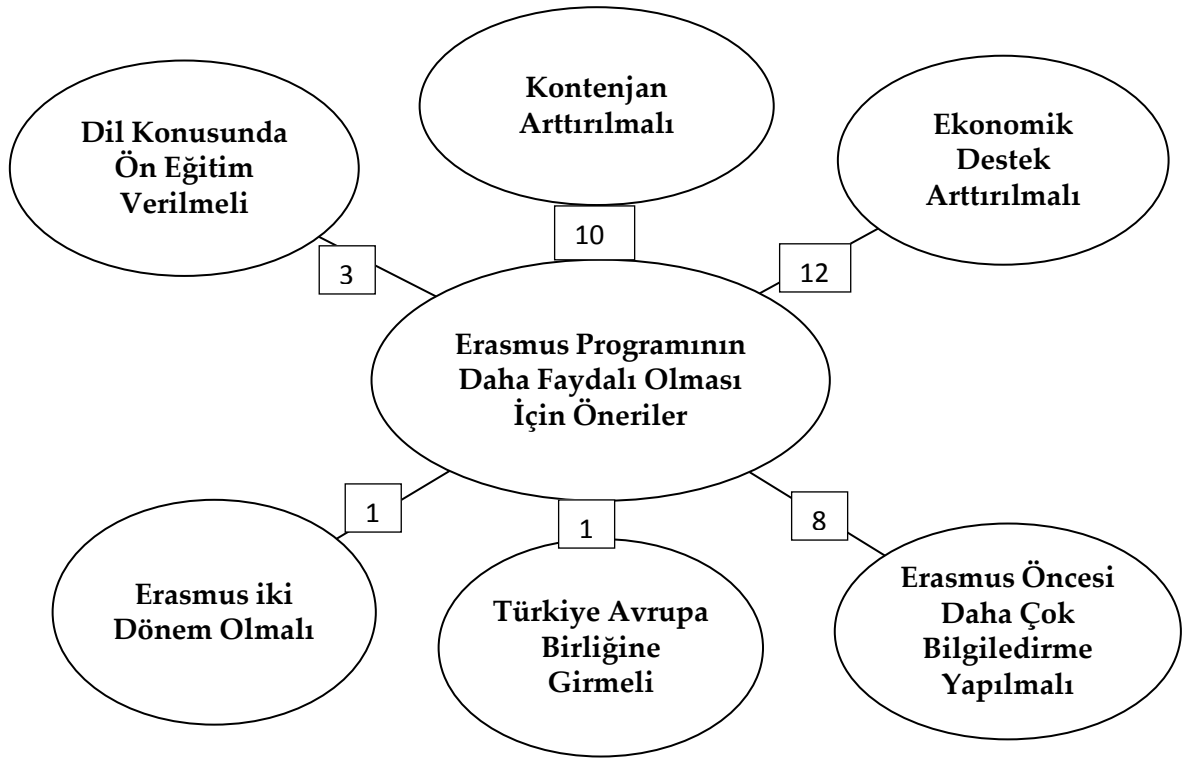
Erasmus arkadaşlarım sayesinde aştım diyebilirim. Benim hakkımdaki düşüncelerini öğrendim psikolojik olarak yaşadığım boyut biraz fazlaydı sanırım. Onlarla konuştuğum olumlu düşünceleri duyduğum rahatladım.' (K3) ve 'Gittiğimde en büyük korkum oda arkadaşım nasıl biri çıkacak diye olmuştu. Ama baktım oda arkadaşım beni çok sıcak karşıladı tamamen tüm desteği ondan aldım bir hafta boyunca o kadar yardımcı olmuştu ki.' (K9) şeklindeki düşünceleri ile özetlenmektedir. Bu ifadeler katılımcıların Erasmus programı kapsamında yaşadıklarını sorunları genellikle arkadaş desteği ile çözüme kavuşturduklarını ve arkadaş desteğinin Erasmus sürecinde ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Profesyonel Destek

Katılımcılarımızın büyük bir kısmı Erasmus programı kapsamında yaşadıkları sorunları profesyonel destek alarak çözdüklerini belirtmişlerdir. Bu durum görüşmecilerin; 'İletişimde mecbur Google Translate kullanarak yazıp yaptım. Onu kendi dilime çevirip yazıyorsun. Mesela buddy dedikleri birileri vardı çevirmen buluyorsun onlar yardımcı oluyor.' (K4), 'Okul ile ilgili yaşadığım problemleri ise her iki üniversitenin Erasmus birimleri, danışmanlık ofisleri ile çözmeye çalıştım.' (K5) ve 'Kendimiz halledemediğimizde koordinatörlerimizden yardım istiyorduk. Hatta bazen gitmeye çekiniyorduk çünkü çok fazla yardımcı oluyorlardı ellerinden geleni yapıyorlardı.' (K7) şeklindeki düşüncelerinden anlaşılmaktadır. Fakat bir katılımcımız ise profesyonel destek ile ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir; 'Oradaki Erasmus Birimleri kesinlikle yardımcı olmuyorlar çünkü onların çalışma saatleri Türkiye'deki gibi değil. Hiç sizinle ilgilenmiyorlar, uğraşmıyorlar. Danışmanlık ofislerinden de pek bir yardım göremedim ben.' (K2). Bu ifadeler katılımcıların çoğunun Erasmus programı kapsamında yaşadıkları sorunları profesyonel destek ile çözebildiklerini göstermektedir. Bu konu hakkındaki görüşlerdeki farklılığın gidilen ülke ve gidilen üniversiteden ve oradaki profesyonel destek birimlerinin farklılığından kaynaklandığını söylenebilir.

Tema 4: Erasmus Programının Daha Faydalı Olması İçin Öneriler

Katılımcıların, 'Erasmus programının daha faydalı olması için öneriler' temasına ilişkin ifade ettikleri düşünceler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 4'te gösterilmiştir. Şekil 4'te katılımcıların daha faydalı bir Erasmus programı için yapılması gerekenlere ilişkin ifade ettikleri düşünceler altı başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar katılımcıların Erasmus programının daha faydalı olması hakkında ifade ettikleri düşüncelere göre 'Kontenjan arttırılmalı', 'Ekonomik destek arttırılmalı', 'Erasmus öncesi daha çok bilgilendirme yapılmalı', 'Türkiye Avrupa Birliğine girmeli', 'Erasmus iki dönem olmalı' ve 'Ön Eğitim' şeklinde belirlenmiştir.

Şekil 4. Erasmus Programının Daha Faydalı Olması İçin Önerilere İlişkin Katılımcı Düşünceleri ve İfade Sıklıkları

Kontenjan Arttırılmalı

Katılımcıların büyük bir kısmı Erasmus programının daha faydalı olması için Erasmus programı kontenjanının arttırılması gerektiğini düşünmektedir. Bu durum katılımcıların; 'Daha fazla kontenjan açılabilir bu sayede daha çok kişi faydalanabilir ve ülkemize faydası olacak deneyimler elde edebilir. Bu kadar az kişinin gönderilmesinin nedenini anlamıyorum. Ne kadar çok kişi giderse eğer ülkemize o kadar farklı ışık saçacağına yol göstereceğine inanıyorum. Bu nedenle kesinlikle kontenjan arttırılmalı daha çok kişi faydalanabilmeli.' (K1), '...kontenjan sayısı da arttırılmalı çünkü mesela benimle beraber gelen bir kız vardı 3. Sınıftan birinci ayında bıraktı gitti ve buradan birinin hakkını yemiş oldu ben çok sinirlenmişim ona onun yerine bir kişi daha gidebilirdi zaten üç tane mi ne kontenjan veriyor hatta bizim bölüme iki de olabilir. Daha fazla kontenjan verilmeli çünkü bu insanlar Avrupa'yı gördükleri zaman kendi ülkelerine döndükleri zaman daha fazla faydalı oluyorlar. Ben böyle olduğuna inanıyorum en azından.' (K2), 'Kesinlikle daha fazla kontenjan verilmeli, kesinlikle daha çok öğrencinin gidip dünya da farklı ülkelerde neler oluyor, eğitimler nasıl ilerliyor, orada teknoloji nasıl görüp bunu deneyimlemesi gerekiyor.' (K5) ve 'Kontenjanın arttırılması programdan daha fazla öğrencinin faydalanmasını sağlayacak ki katılmak isteyen kişi sayılarını dikkate alacak olursak bu önemli bir konu.' (K10) şeklinde düşünceleri ile özetlenmektedir. Fakat bir başka katılımcımız ise bu konudaki görüşünü şöyle ifade etmiştir; 'Kontenjan konusunda bence kontenjan azaltılmalı şartları arttırılmalı. Sonuçta herkesin gittiği bir program halini alınca sıradan bir program haline geliyor. En azından ikinci kez gidilmemeli hiç gitmeyen insanların önü açılmalı diye düşünüyorum.' (K11). Bu ifadeler katılımcıların Erasmus programının daha faydalı olması için kontenjanların arttırılması gerektiğine inandıklarını kanıtlar niteliktedir.

Ekonomik Destek Arttırılmalı

Katılımcılarımızın tamamı Erasmus programının daha faydalı olması için Erasmus programı için verilen ekonomik desteğin arttırılması gerektiğini düşünmektedir. Bu durum katılımcıların; 'Kesinlikle daha fazla ekonomik destek olmalı giden insanlar daha fazla etkinliğe daha fazla eğitime katılabilmeli. Çünkü Erasmus da en önemli şey bence kültürel gezi, kültürel bilgilenme bunun içinde ekonomik destek gerekiyor.' (K2), 'Erasmus programı sorunları denildiği zaman aslında herkesin aklına ilk

hibe yetersizliği geliyor. Bu nedenle verilen hibe kesinlikle arttırılmalı ki Erasmus programına giden öğrenci her anlamda kendini geliştiresin, döndüğü zaman ülkesine daha fazla yararlı olabilsin. Her öğrenci hibeden ayrı olarak ailesinden destek alamıyor kaldı ki alsa bile kur farkı orada sizin paranızı eritiyor zaten.’ (K5), ‘Bizim son aylarımızda Euro yükseltti. Ailemiz Türk lirası gönderdiği için burada geçinmekte çok zorlandık. En büyük sorun bu olabilir. Bu yüzden kesinlikle hibe arttırılmalı.’ (K12), ‘Hibelerin artırılması için çalışmalar yapılmalı, diğer ülkelere göre öğrencisine az hibe veren bir ülkeyiz.’ (K10) ve ‘Gidilen ülkede yaşam standartları ele alınarak hibeler yeniden belirlenmeli yetersiz bir hibe olduğunu düşünüyorum. Ekonomik açıdan daha fazla destek sağlanmalıdır. Uçak biletlerine yardım edilebilir. Her şeyi kendi cebimizden karşıladık.’ (K3) şeklinde düşünceleri ile özetlenmektedir. Fakat bir başka katılımcımız ise ‘Verilen hibenin yeterli olduğunu düşünüyorum fakat Erasmus biriminin yaptığı şöyle saçma bir durum var: örneğin 1300 Euro veriyorsa toplam 1000 Euro’yu veriyor aldığım derslerden başarılı olursam 300ünü dönünce veriyor. Bu şekilde olması bana çok saçma gelmişti sonuçta ben Türkiye’ye geldikten sonra ne yapacağım parayı bana asıl oradayken lazımdı. Bence hibenin tamamı giderken verilmeli.’ (K9) şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Bu ifadeler katılımcıların Erasmus programının daha faydalı olması için ekonomik desteğin arttırılmasını istediklerini bu sayede Erasmus sürecinin daha verimli ve etkili olacağını düşündüklerini açıkça göstermektedir.

Erasmus Öncesi Daha Çok Bilgilendirme Yapılmalı

Katılımcıların büyük bir kısmı Erasmus programının daha faydalı olması için Erasmus programı öncesi daha çok bilgilendirme yapılması gerektiğini düşünmektedir. Bu durum katılımcıların; ‘Bilgilendirme olarak konferans yapıldığında tecrübeli daha önceden gidip deneyimlemiş birisi çıkıp anlatmalı. Çünkü koordinatörler daha çok resmi işlemleri anlatıyordu. Bu da yetersiz kalıyordu. Benim en büyük pişmanlıklarımından birisi Türkiye’den hiçbir şey götürmemiştim mesela Türk kahvesi götürmek hiç aklıma gelmemişti, isterdim bunun için birinin bana tavsiyede bulunmasını.’ (K7), ‘Kesinlikle daha çok bilgilendirme yapılmalı bence, daha önce giden kişiler yaşadıkları tecrübelerini anlatmalılar.’ (K6), ‘Gitmeden önce yüz yüze dil eğitimi, gideceğimiz ülkeyi tanıtan etkinlikler düzenlenebilir. İnsanların bilgilenebileceği platformlar oluşturulabilir. Daha önce Erasmus programına katılan öğrencilerin olduğu kulüpler kurulabilir. Burada daha önce katılan öğrenciler bilgilendirmeler yapabilir. Oraya adapte olmak için aktiviteler, konferanslar düzenlenebilir. Oraya gittiğimizde oryantasyon düzenlendi ama gitmeden önce bilgi almak daha iyi olurdu. Gitmeden önce ne yapmamız gerektiği ile ilgili form gönderiyorlar ama oraya gittiğimizde direk yabancı bir yerde ne yapacağımızı bilemiyorsunuz.’ (K11) şeklinde düşünceleri ile özetlenmektedir. Fakat başka katılımcımız ise ‘Erasmus öncesi bilgilendirme yeterliydi benim için keşke daha fazla bilgilendirilseydim demedim açıkçası çünkü zaten yaşayarak öğreniyorsunuz, bir şeyleri deneyimlemeniz gerekiyor.’ (K1), ‘Erasmus öncesi bilgilendirme bence gerekmiyor çünkü ben oryantasyonlara, bilgilendirme eğitimlerine girdim ve hiçbir işime yaramadı.’ (K2) şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Bu ifadeler katılımcıların Erasmus programının daha faydalı olması ve gidilen ülkede zorlanmamak adına daha çok bilgilendirme yapılmasını istediklerini açıkça göstermektedir.

Türkiye Avrupa Birliğine Girmeli

Katılımcılarımızdan bir kişi Erasmus programının daha faydalı olması için Türkiye’nin Avrupa Birliğine girmesi gerektiğini söylemiştir ve bunu şu şekilde ifade etmiştir; ‘Türkiye’nin Avrupa birliğine girmesi gerekiyor bu büyük bir sıkıntıya sokuyor bence.’ (K4). Bu düşünce ile görüşmecinin Türkiye’nin Avrupa Birliğine girdiği zaman sürecin daha faydalı ve daha kolay olacağını düşündüğü şeklinde yorumlanabilir.

Erasmus İki Dönem Olmalı

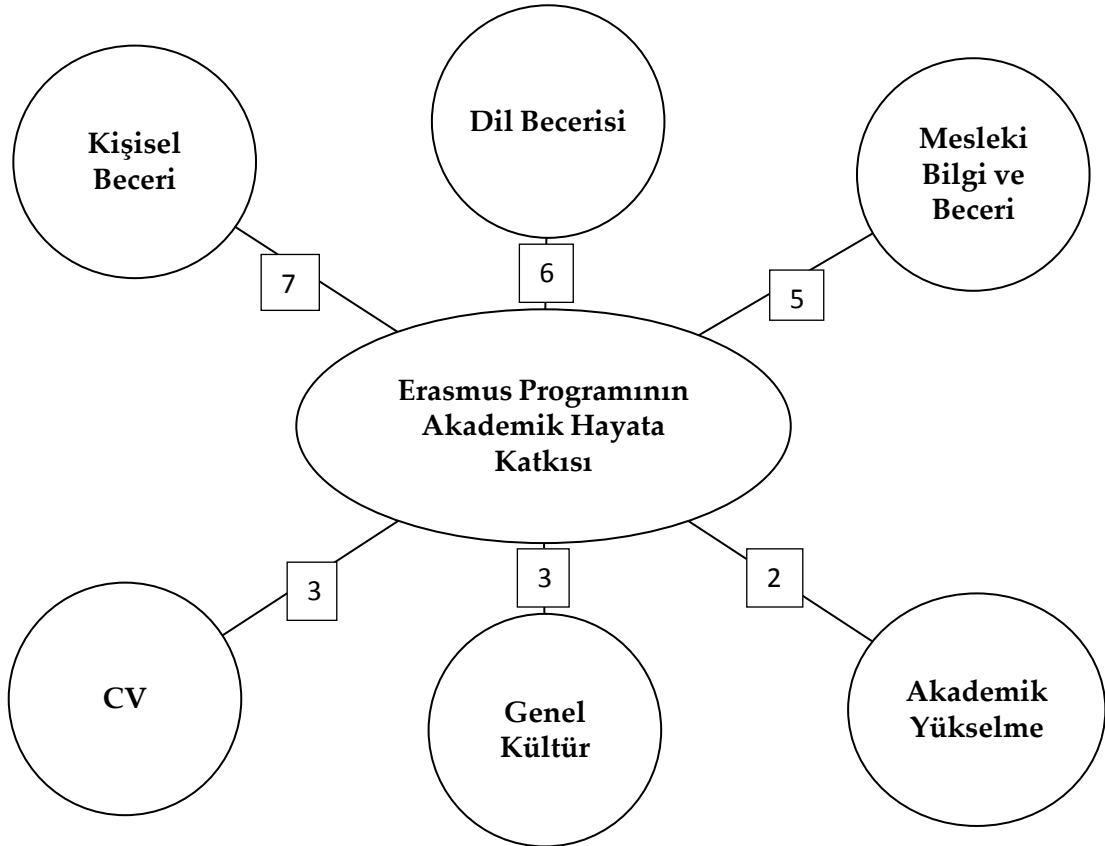
Görüşmecilerimizden bir kişi Erasmus programının daha faydalı olması için Erasmus programının iki dönem olması gerektiğini söylemiştir ve bunu şu şekilde ifade etmiştir; ‘Erasmus Programı için 1 dönem çok az bir süre tam alıştım diyorsunuz ama bu sefer süreniz az kaldığı için toparlanmaya başlıyorsunuz. Kesinlikle süre uzatılmalı ve 2 dönem olmalı.’ (K5). Bu düşünce katılımcının Erasmus süresinin uzatılması ile programın daha faydalı olacağını düşündüğünü açıklamaktadır.

Dil Konusunda Ön Eğitim Verilmeli

Katılımcılarımızdan bir kişi Erasmus programının daha faydalı olması için ön eğitim olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların; ‘Gitmeden önce bir dil eğitimi verilmeli evet bir sınava giriyorsun ama insanlar ezberleyip bir şekilde geçiyor bir şeyler bilmiyor.’ (K4) ve ‘Dil içinde bir eğitim hazırlığı yapılabilirdi aslında daha çok konuşma ve ifade edebilme üzerine ve kesinlikle gideceğimiz ülke hakkında özel bilgi verilmeliydi.’ (K5) şeklinde düşünceleri özetlenmektedir. Bu ifadeler ile katılımcıların Erasmus programında dil konusunda sorun yaşadıklarını ve Erasmus programının daha faydalı olması için bu sorunların dil konusunda bir ön eğitim verilerek aşılabileceğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Tema 5: Erasmus Programının Akademik Hayata Katkısı

Katılımcıların, “Erasmus Programının Akademik Hayata Katkısı” temasına ilişkin ifade ettikleri düşünceler ve bunların ifade sıklıkları Şekil 5’te gösterilmiştir. Şekil 5’te görüşmecilerin Erasmus Programının Akademik Hayata Katkısına ilişkin ifade ettikleri düşünceler altı başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar görüşmecilerin Erasmus programının Akademik hayata katkısı hakkında ifade ettikleri düşüncelere göre ‘Dil Becerisi’, ‘Mesleki Bilgi ve Beceri’, ‘Akademik Yükselme’, ‘Genel Kültür’, ‘CV’ ve ‘Kişisel Beceri’ şeklinde belirlenmiştir.

Şekil 5. Erasmus Programının Akademik Hayata Katkısına İlişkin Katılımcı Düşünceleri ve İfade Sıklıkları

Dil Becerisi

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programının akademik hayatlarına katkısının dil becerilerini geliştirmek olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'İngilizce seviyemin a1 seviyesinden b2 seviyesine yükselmesini sağladı.'* (K10) ve *'Dil öğrencisi olarak dil açısından yaşadığım sıkıntılardan en büyüğü kendimi ifade etmekte ve konuşmakta sorun yaşamamı Erasmus deneyimi sayesinde dilimi geliştirip cesaret kazandı.'* (K3) şeklindeki düşünceleri ile netlik kazanmaktadır. Fakat başka bir katılımcı ise; *'İngilizcem zaten iyiydi o yüzden dil açısından katkısı oldu diyemeyeceğim.'* (K6) şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Bu düşünceler Erasmus programı görüşmecilerin pratik yapmalarına ve bu sayede dil becerilerini geliştirmeleri noktasında çok faydalı olduğunu kanıtlar niteliktedir fakat dil becerisi gelişmiş bireye ekstra katkı sağlamadığı ortaya çıkmıştır.

Mesleki Bilgi ve Beceri

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programının akademik hayatlarına katkısının mesleki bilgi ve beceri geliştirmek olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'Bölümüne dair farklı bilgisayar programları hakkında bilgi sahibi oldum.'* (K1) ve *'Erasmus programı bana eğitim ve bilgi olarak çok şey kattı. Mesela raporlar hazırlamayı öğrendim. Dünyanın teknolojisini gördüm.'* (K5) şeklindeki düşünceleri ile ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Erasmus programının kendilerine mesleki bilgi ve beceri anlamında katkısı olmadığını düşünen görüşmecilerimiz de vardır. Bu katılımcılar; *'Erasmus bana genel anlamda daha çok şey kattı, akademik olarak çok bilgi ve beceri kattığını söyleyemem ama yine de çok güzel bir deneyimdi benim için.'* (K6), *'Eğitim anlamında özellikle benim bölümüm İnşaat Mühendisliği olduğu için oradaki eğitim ile buradaki eğitim çok farklıydı. Oradaki eğitim biraz daha bilgiye dayalı Türkiye'deki eğitim ise daha çok uygulamaya dayalı olduğu için eğitim anlamında çok katkısı olmadı. Çünkü bence Türkiye'deki İnşaat Mühendisliğinin eğitimi Çek Cumhuriyetine göre daha iyiydi.'* (K11) ve *'Akademik hayatıma çok fazla katkısı olduğunu düşünmüyorum kendi adıma. İçeriklerine bakmıştım daha öncesinde derslerin hocalarım ile konuştuğumda Erasmus'a giderken burada alsam daha iyi olacak derslerim vardı.'* (K9) şeklinde düşünceleri ifade etmişlerdir. Bu düşüncelerden Erasmus Programının görüşmecilerden bazılarına mesleki bilgi ve beceri kazandırdığı bazılarına ise bu konuda bir katkı sağlamadı anlaşılmaktadır. Buna sebep olarak gidilen ülkelerin eğitim programlarının farklı olması ve derslerin birebir örtüşmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Akademik Yükselme

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programının akademik hayatlarına katkısının akademik yükselme olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'...oradaki hocalarla tanıştıysan eğer master yüksek lisans yapmak istiyorsan hoca tanıdığın olması fayda sağlıyor. Orada bir proje yaptıysan mesela burada devamını getirebiliyorsun.'* (K4) ve *'...Uluslararası insanlar, akademik hocaları tanıdım ve yüksek lisans için yardım alabileceğim hocalara ile iletişime geçme fırsatı yakaladım.'* (K5) şeklindeki düşünceleri ile ortaya çıkmaktadır. Bu düşünceler katılımcıların Erasmus programını akademik yükselmeleri için bir fırsat olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Genel Kültür

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programının akademik hayatlarına katkısının genel kültür olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'Genel kültürüme de katkısı oldu farklı yerler görmek farklı kültürden insanlarla tanışmak geçekten ufkunuzu açıyor. Türkiye'deki yaşamdan daha ileri bir yaşam, ileri düşünceler görüyorsunuz.'* (K8), *'Farklı kültürleri tanımamızı farklı kültürlerle açılmamızı sağladı. Yaşadığımız coğrafya dışında başka bir coğrafyayı tanımamızı değişik insanlar tanımamızı değişik fikirler görmemizi sağladı.'* (K11) ve *'Ufkumu açtı diyebilirim. Farklı bir tecrübe edindim. Derslerden daha çok gezmeye vakit ayırmaya çalıştım.'* (K7) şeklindeki düşünceleri ile netlik kazanmaktadır. Bu düşünceler Erasmus programının katılımcıların genel kültürlerini geliştirmelerine ve bakış açılarını değiştirmeye yardımcı olduğunu ispatlar niteliktedir.

CV

Katılımcılarımızın bir kısmı Erasmus programının akademik hayatlarına katkısının CV yer alacak olması olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'Akademik hayatıma katkısını düşündüğümde öz geçmişime yazabileceğim, Slovakya'da bir dönem boyunca okuduğumu. Teknik bir üniversitede okudum ayrıca bu benim için olumlu bir şeydi.'* (K4), *'Mesleki anlamda Erasmus yapmam çalışma hayatıma başvurularda işe yarayacaktır diye düşünüyorum.'* (K9) ve *'Kesinlikle CV için ekstra bir şey Erasmus'a gitmiş olmak. İşe alımlar için öne geçiren bir özellik olabiliyor.'* (K11) şeklindeki düşünceleri ile ortaya çıkmaktadır. Bu düşünceler Erasmus programının görüşmeciler için CV'de yer alması ve işe alımlarda öncelik tanınmasından dolayı fırsat olarak değerlendirildiği şeklinde yorumlanabilir.

Kişisel Beceri

Katılımcılarımızın büyük bir kısmı Erasmus programının akademik hayatlarına katkısının kişisel becerini geliştirmek olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum katılımcıların; *'... özellikle sosyal beceriler ve konuşma becerim gelişti.'* (K7), *'Takım çalışması organizasyon içi iş yapabilme becerim gelişti. İletişim sosyal çevre kurma becerilerime de katkısı oldu.'* (K10) ve *'Akademik anlamda artı bir şey katmıyor ama insanın duygu, düşünce tarzına, insanlarla iletişimine etkileşimine birçok şey katıyor. Tek başına yaşamayı sorumluluk almayı öğretiyor. Erasmus orada biraz daha sana girişimcilik ruhu kazandırıyor. Buda benim bölümüm için önemli bir özellik. İnsana cesaret veriyor ve kesinlikle özgüven kazandırıyor. Bence en önemli faydaları da bunlar zaten.'* (K12) şeklindeki düşünceleri ile netlik kazanmaktadır. Bu düşünceler Erasmus programının katılımcıların kişisel becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını ve bu beceriler ile özgüvenlerinin daha da arttığı şeklinde yorumlanabilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Karabük Üniversitesi öğrencilerinin Erasmus Programına ilişkin algılarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonuçları genel olarak Erasmus Programının beklediğimiz aksine dil ve akademik katkı sağlamak yerine daha çok kültürel, kişisel ve sosyal anlamda katkı sağladığını göstermektedir. Araştırmada ilk olarak ortaya çıkan bulgu katılımcılar için Erasmus Programının önemli bir tecrübe olduğu, kendilerini geliştirmek için Erasmus Programını bir fırsat olarak gördükleri ve farklı kültürleri tanıma, farklı kültürlerle karşı bakış açıları geliştirmelerinde olanak sağladığına ilişkindir. Başka bir anlatımla katılımcılar genel kanı olarak Erasmus Programından memnun kalmışlar ve bunu önemli bir deneyim olarak görmüşlerdir. Katılımcıların Erasmus Programını farklı kültürlerle tanışıp, etkileşime girmelerinde bir fırsat olarak görmeleri Erasmus Programının kültürlerarası etkileşimi arttırmada başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir. Araştırmanın ilk bulgusu ilgili alan yazında yapılan benzer çalışmalarda ortaya çıkan bulgularla örtüşmektedir. Çepni, Aydın ve Kılıncı'ta (2018) yaptıkları çalışmada Erasmus deneyiminin kaçırılmayacak bir fırsat olduğu ve Erasmus Programının katılımcıların mesleki ve sosyal yaşamlarına katkı sağladığı bulgusuna ulaşmışlardır. Ayrıca Biçer, Ünsal, Demir, Şahin'de (2014) yaptıkları çalışmada programa katılan öğrencilerin farklı kültürlerle karşılaştıkları, bu kültürlerle karşı ön yargılarından sıyrıldıkları ve özgüvenlerinde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Önder ve Balcı (2010) yaptıkları çalışmada öğrencilerin kültürel paylaşımlarda bulunmalarını bu sayede özgüvenlerinin artması, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile daha kolay mücadele edebileceklerine olan inançlarının olumlu yönde etkilenebileceğini ortaya koymuşlardır.

Araştırmanın başka bir bulgusu ise katılımcıların Erasmus Programı sürecinde yaşadıkları en önemli sorunların ekonomik, beslenme ve iletişim sorunları olduğu yönündedir. Ayrıca ulaşım, önyargı ve kültürel sorunlarda araştırmaya katılan katılımcıların Erasmus Programı sürecinde yaşadıkları diğer sorunlar olarak belirlenmiştir. Katılımcılarımızın yaşadıkları en önemli

sorunlarından birini ekonomik sorun olarak belirlemelerinin nedeni Erasmus programı kapsamında verilen hibenin katılımcıların temel ihtiyaçlarını ve giderlerini karşılamalarında yetersiz kalmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Yaşanılan beslenme sorununun ise temel sebebinin din ve kültürel farklılıklardan kaynaklandığını bu nedenle katılımcılarımızın büyük bir bölümünün beslenme konusunda sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Erasmus Programı süresince ortak dilin İngilizce olması fakat yerel halkın ve akademisyenlerin İngilizce konuşmamasından kaynaklanan nedenlerle katılımcılarımızın bir kısmının en önemli sorunu iletişim olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu ilgili alanyazında yapılan benzer çalışmalar arasında Yücelsin Taş'ın (2013) çalışmasına göre Erasmus programı süresince öğrencilerin yaşadığı sorunları yabancı dil yetersizliği, derslere ve gündelik hayata adaptasyon sağlamadaki güçlükler ve ekonomik sorunlar olarak ortaya çıkarmıştır. Özdem (2013) yaptığı çalışmada öğrencilerin bir kısmının beslenme konusunda dini değer kaygıları nedeniyle beslenme hizmetlerinden faydalanamadıklarını ortaya çıkarmış ve öğrencilerin bir kısmının üniversitelerdeki kendi kültürel ve dini yapılarına uyan sosyal ve kültürel etkinliklerin olmamasından şikâyetçi olduklarına ulaşmıştır. Yücelsin Taş (2013) ve Özdem (2013) çalışmalarının sonuçlarında elde ettikleri veriler ile bizim elde ettiğimiz veriler bu anlamda örtüşmektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu Erasmus Programa katılan katılımcıların yaşadıkları sorunları çözmek için en çok aile-arkadaş desteğine ve profesyonel desteğe başvurduklarını ortaya çıkarmıştır. Erasmus programı sürecinde duygusal ve sosyal açıdan yaşadıkları sorunların çözümünde genel olarak aile-arkadaş desteğine, prosedür ve yasal işlemler ile ilgili karşılaştıkları sorunların çözümünde ise profesyonel desteğe başvurdukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca katılımcıların yaşadıkları sorunları bireysel çabaları ile de çözmeye çalıştıkları araştırmada netlik kazanmıştır. Katılımcıların en çok aile-arkadaş desteğine ihtiyaç duymalarının nedeninin ise aile ve arkadaşlara daha kolay ulaşabilmeleri, kendilerini daha rahat ve doğru ifade edebilmeleri olduğunu düşünmekteyiz. Özdem'in (2013) çalışmasına göre öğrenciler Erasmus programı süresince ihtiyaçları olan tüm sorunlarda akademik kadronun kendileriyle ayrı ayrı ilgilendiklerini, kültürel anlamda hiçbir ayrımcılık yapmadan yardımcı olduklarını, saygı ve özenle yaklaştıklarını bu sayede etkili bir iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Boyacı'nın (2011) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara yer verilmiştir. Öğrenciler, akademik kadronun birçok konuda kendilerine destek olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın başka bir bulgusu, katılımcıların Erasmus Programının daha faydalı olmasına ilişkin katılımcıların önerilerini içermektedir. Katılımcılar en çok ekonomik desteğin ve kontenjanın artırılması gerektiğini düşünmektedirler. Kontenjanın artırılmasını istemelerinin nedeninin ise Erasmus programına talebin çok olması ama kontenjanın bu konuda yetersiz kalması şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca katılımcıların Erasmus öncesi daha çok bilgilendirme yapılmalı, Türkiye Avrupa Birliğine girmeli, Erasmus iki dönem olmalı ve dil konusunda ön eğitim verilmeli şeklinde diğer önerileri de öne çıkmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene (2007) yaptıkları çalışmada Erasmus programı kapsamında gidilecek ülke ve üniversite hakkında önceden bilgi verilmesi, Erasmus programının daha iyi bir şekilde tanıtılması ve yurt dışından gelmiş ve gidecek olan öğrenciler arasında bir etkileşim ortamının oluşturulmasının gerekliliği sonucu netlik kazanmıştır. Çepni, Aydın ve Kılınç (2018) yaptıkları çalışmada Erasmus sürecinin daha faydalı olmasına ilişkin ekonomik desteğin artırılması, öğrencilerin programa başlamadan önce yabancı dillerini geliştirmeleri gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada ortaya çıkan son bulgu ise, Erasmus Programının katılımcıların akademik hayatlarına katkısına ilişkindir. Katılımcılar Erasmus Programının kendilerine en çok kişisel beceri, dil becerisi ve mesleki bilgi ve beceri alanında katkı sağladıklarını düşünmektedirler. Ardından ise

CV, genel kültür ve akademik yükselme diğer katkılar olarak belirlenmiştir. En çok kişisel beceri alanına katkı sağlamasının temel sebebinin katılımcıların Erasmus programı kapsamında farklı bir ülkede bulunmaları, farklı insanlarla iletişim halinde olmaları ve karşılaştıkları sorunlara kendilerinin çözüm yolları üretmelerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde bu bulgular Demir ve Demir'in (2009) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Demir ve Demir (2009) yaptığı çalışma sonucunda katılımcıların akademik hayatlarına katkılarını katılımcıların yabancı dil seviyelerinde gelişme, kendine güven, problem çözme yeteneği ve sorumluluk bilincinde artış olarak tespit etmiştir. Özdem (2013) ise yaptığı çalışmada Erasmus programının katılımcıların farklı kültürlerle tanışma fırsatı sağlayarak durumlara farklı açılardan bakabilme becerisi kazandırdığı ve kendilerine olan güvenlerini arttırdığını ayrıca en fazla yabancı dil becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Karşılaşılan sorunları gidermek için geliştirilen öneriler şu şekildedir;

- Katılımcılara verilen ekonomik destek miktarı arttırılmalıdır,
- Erasmus Programı kapsamında açılan kontenjan sayısı arttırılmalıdır,
- Erasmus Programı kapsamında gidilecek ülkede kullanılan dile yönelik öğrencilere ön dil eğitimi verilebilir,
- Erasmus Programı kapsamında gidilecek ülkenin yaşam tarzı ve kültürü hakkında katılımcılara ön bilgilendirme yapılabilir,
- Üniversitelerde Erasmus Programına yönelik iletişim ve bilgilendirme kulüpleri kurulabilir,
- Koordinatörler tarafından katılımcılara Erasmus Programı kapsamında gidecekleri üniversitenin akademik işleyişi ve ders içeriği hakkında bilgi verilebilir,
- Erasmus Programı kapsamında verilen süre uzatılabilir.

Sonuç olarak katılımcılar Erasmus Programından memnun kalmışlardır ve diğer bireylere de önermişlerdir. Ayrıca çalışmamızda Erasmus programının eğitim boyutundan ziyade daha çok kültürel boyutunun ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların yanında bireylerin iletişim becerilerini, yabancı dil becerilerini, özgüvenlerini, olaylara farklı bakış açılarından bakabilme, mesleki gelişimlerine ve yeterliliklerine katkıda bulunduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Biçer, Ünsal, Demir, Şahin'de (2014). Erasmus öğrenci değişim programının hemşirelik öğrencilerinin akademik yaşantılarına katkıları: Nitel bir çalışma. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* Cilt 2, Sayı 2, 43-52
- Boyacı, A. (2011). Erasmus değişim programı öğrencilerinin geldikleri ve Türkiye'de öğrenim gördükleri üniversitedeki sınıf yönetimine ilişkin karşılaştırmalı görüşleri (Anadolu Üniversitesi Örneği). *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 270-282.
- Bozkaya, M.ve Aydın Erdem, İ. (2010). Kültürlerarası iletişim kaygısı: Anadolu Üniversitesi. Erasmus öğrencileri değişim programı örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Yıl:2010, Cilt:1, Sayı:39, 29-42
- Çelik, Z. (2012). Bologna süreci'nin Avrupa yükseköğretim sistemi üzerine etkileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* Yıl:2012, Cilt: 2, Sayı 2,100-105
- Çepni O., Aydın F., & Kılınç A. Ç., (2018). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 8(3), 436-450.
- Demir, A. ve Demir, S. (2009). Erasmus programının kültürlerarası diyalog ve etkileşim açısından değerlendirilmesi. Öğretmen adaylarıyla nitel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl:2009, Cilt:2, Sayı:9, 96-105.

Erasmus Programına Katılan Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Karabük Üniversitesi Örneği

- Dinçer, Ç., Aslan, B. ve Bayraktar, A. (2017). Ankara Üniversitesi Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Yıl:2017, Cilt:50, Sayı:2, 201-223.
- Erasmus Programı Hareketlilik Faaliyeti İstatistikleri (2010–2011). T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Avrupa Birliği Gençlik ve Eğitim Programları Merkezi Başkanlığı Türk Ulusal Ajansı. 22 Kasım 2018 tarihinde http://www.ua.gov.tr/docs/halkla-ili%C5%9Fkiler/erasmus_istatistikleri.pdf?sfvrsn=0 adresinden alınmıştır.
- Erdoğan İ. ve Alemdar, K. (2005). Öteki Kuram: Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi(2.Baskı). Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- European Commission (2020). Erasmus + nedir. (Erişim tarihi: 11.03.2020) https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en
- Güvenç, B. (1991). Kültürün ABC'si (1997), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karaman, K. (2010). Küreselleşme ve eğitim. *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks Dergisi*, Yıl:2010, Cilt:2, Sayı:3, 131-144.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (26. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Kartarı, A. (1999). Kültürlerarası iletişim etkileşim ve Bir Araştırma Projesi. (Erişim tarihi: 20.11.2019) <http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/33.php>.
- Korkut, F. Ve Mızıkacı, F.(2008). Avrupa birliği, Bologna süreci ve Türkiye'de psikolojik danışman eğitimi. Kuram ve uygulamada Eğitim Yönetimi,(53), 99-102.
- Mutlu, S.(2013). AB Üniversiteleri Erasmus Koordinatörlerinin Türk Üniversitelerinin Erasmus Öğrenci Değişim Programına Katılımı ve Türk Erasmus Öğrencileri Algısı. *E-International Journal of Educational Research Dergisi*, Yıl:2013, Cilt:4, Sayı:3, 95-127.
- Önder, R.A. ve Balcı, A. (2010). Erasmus öğrenci öğrenim hareketliliği programının 2007 yılında programdan yararlanan Türk öğrenciler üzerindeki etkileri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 9 (2), 93-116.
- Özdem, G.(2013).Yükseköğretim kurumlarında Erasmus programının değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi Örneği). Kuram ve uygulamada Eğitim Yönetimi (Educational Administration:Theory and Practice),19(1),61-98
- Özer, M. (2012).Türkiye'de Uluslararası öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* Yıl:2012, Cilt:2, Sayı:1, 10-13
- Polat, C.(2012).Türkiye'de uluslararası öğrencilerle ilgili faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının yönetsel ve örgütsel analizi. YTB uzmanlık tezi, Ankara.
- Süngü, H. ve Bayrakçı, M. (2010). Bolonya süreci sonrası yükseköğretimde akreditasyon çalışmaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 895-912.
- Ulusal Ajans (2018a). Erasmus + Programı. Erişim tarihi: 20.11.2018, <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi/yuksekoğretim-programi>.
- Ulusal Ajans (2018b). Erasmus + Programı: Genel yapı. (Erişim tarihi: 22.11.2018) <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1>.
- Uysal, Ö. ve Şahin, Ö. (2008, Mayıs). Yaşam boyu öğrenme programının bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencileri açısından değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi örneği, VIII. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansında sunulan bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ünal, M.Ç.(2013).Avrupa Birliği Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/2:153-182
- Yağcı, E., Ekinci, C.E.,Burgaz, B., Kelecioğlu, H. ve Ergene, T. (2007). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H.U. Journal of Education) 33:229-239 (2007).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016).*Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK. (2010). Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda Bologna süreci uygulamaları. Ankara: YÖK.

Yücelsin Taş, Y.T. (2013). Erasmus programında karşılaşılan sorunlar ve öneriler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/10 Fall 2013, p. 763-770.